

Silva Čeh

Resno, ne le malo delo

Agencija za upravljanje kapitalskih naložb (AUKN) je pohitela in še pred sezono letnih skupščin gospodarskih družb sprejela nova priporočila, kako naj bodo nagrajeni nadzorniki državnih in delno državnih družb. Sprememba je dobrodošla tudi zato, da se razmeroma podcenjujoč odnos do tega dela vsaj nekoliko popravi, saj je degradacija plačila nadzorniške funkcije na plačilo zgolj sejnine vodila v degradacijo zaresnega nadzorniškega dela. Drugo vprašanje pa je, ali se bo z boljšim nagrajevanjem tudi nadzor družb vendarle izboljšal, a izgovorov, da ga uničuje slabo nagrajevanje, pač ne bo več.

Ureditev nagrajevanja nadzornikov v državnih in napol državnih družbah je pomembna tudi zato, ker je lahko vzor. Tudi zdaj je bila: nekateri so se odločali za populistične prakse in so svojim nadzornikom odšteli le pičle sejnine, drugod, v povsem primerljivih družbah pa so nadzornike bistveno bolje nagrajevali, saj so razlike domnevno znašale več tisoč evrov na posameznega nadzornika. Tako je seveda mogoče razumeti posameznika, ki je prepričan, da je njegovo nadzorniško delo v veliki družbi, poplačano zgolj s sejnino, visoko okrog 300 evrov bruto na sejo, razvrednoteno. Žepnina. Nekateri bi takoj rimali, rekoč, da je pot od nizke žepnine do solidne podkupnine kratka.

A najpomembnejše so nadzorniške odločitve. Dokler so dobre, je z njimi vse v redu. Toda tudi slabih ni malo. In za te so nadzorniki lahko tudi toženi in zanje odgovarjajo z vsem svojim premoženjem. To premoženje je lahko veliko, lahko pa je njihov glavni kapital stanovanje, za katero odplačujejo desetletni kredit. Prav zaradi teh niso osamljena mnenja, da je država s svojimi restriktivnimi nagrajevalnimi modeli sama zniževala raven resnega nadzora. Tudi pomislekom navadnih ljudi, ki sprašujejo, zakaj sploh nadzornike potrebujemo, saj krize, ki je udarila, niso zaznali ne v svetu, kaj šele pri nas, se ni treba čuditi. Še zlasti zato ne, ker pri nagrajevanju tega občutljivega dela, ki naj bo predvsem strokovno in neodvisno, padamo iz ene skrajnosti v drugo. Še do leta 2009 je pri nas veljala ureditev, da so tudi nadzorniki lahko nagrajeni iz dobička; tako so bili morda v najboljših letih tik pred krizo posebno iznajdljivi poleg plačila funkcije nagrajeni še iz dobička. Kdo si potem ne bi želel biti nadzornik, še zlasti v državnih in napol ali približno državnih podjetjih, kjer so tako ali tako bili le izpolnjevalci ukazov te ali one politike? Brez zaresne odgovornosti.

Gotovo sta se zadnja leta okrepili občutljivost strokovne in splošne javnosti za delo nadzornih svetov v družbah in tudi čuječnost posameznih institucionalnih lastnikov, Kada in Soda, ter predstavnikov »združenih« malih delničarjev. Posamično ali skupaj so vložili kar nekaj tožb proti upravljavcem in nadzornikom podjetij. Toda še vedno tudi drži, da resnih referenčnih razsodb, ki bi bile strah in trepet, predvsem pa poduk za zdajšnje in prihodnje nadzornike, pravzaprav še zdaj ni nikjer.

A to je drugo vprašanje. Zdaj je pomembno zlasti to, da naši nadzorniki ne bodo kot kakšni slabo plačani honorarci v popoldanskih ali celo večernih urah, ko seje »nadzorcev« ponavadi potekajo, opravljali odgovornega nadzornega dela kot kakšno slabo plačano malo delo. Zagotovljeno letno funkcionarsko nadzorniško plačilo – od 3500 do 15.000 evrov, krat 50 odstotkov več za predsednike – je pač plačilo, za katero bo treba resno poprijeti. Pa četudi kot nadzornik.